Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телеф.: BErgen 4-0237, 4-0807 Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 12. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 16-го СІЧНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 12. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 16, 1952. VOL. LX.

ЮНІЇ ЗГОЛОШУЮТЬ ПЛЯН ПОСТІЙНОЇ ПРАЦІ

Вашингтон, 14 січня. — Мобілізаційні урядовці й представники промислових підприємств, які запотребовують мідь, обговорюють недостачу міді і способи, як цьому зарадити. Робітничі юнії від себе запропонували плян ощадности у використуванні міді, а разом з Генрі Г. Фовлером, краєвим адміністратором продукції, предметів, потрібних у щоденному вжитку. Плян юнії такий: 1. треба точнішої перевірки військових запотребувань, щоб не марнувати металів, яких обмаль; 2. урядові контракти для оборонної продукції повинні бути виконувані в таких місцях, де треба скоротити виріб цивільних предметів і де, в наслідок того, повстає безробіття; 3. при розподілі контрольованих матеріялів треба брати до уваги потребу зайняття для робітників; 4. основне постачання мідної руди повинно бути збільшене підмогами й використуванням дорогих копалин. Голова міжнародньої юнії робітників електричної промисловости, Джеймс Б. Кері, заявив на нарадах, що недостача міді вказує на нездібність уряду і жадобу та вузькоглядність підприємців. Пол Ендрус, директор відділу продукції міді при краєвій адміністрації продукції, заяв, що недостача міді походить від обмеженого постачання американської мідної руди і зменшення привозу руди з закордону серед зростаючих потреб оборони. Він теж пригадав недавній страйк шахтарів і прибережних робітників в нашій країні і в республіці Чілє, як на причини, які стримують довіз міді до фабрик. Адміністратор Фовлер заявив, що в чотирнадцяти містах встановлено „клініки" для розміщення контрактів відповідно до робітничих потреб.

Республіканці вимагають опублікування вістей про переговори з Черчилем

Вашингтон. — Сімнадцять республіканських сенаторів домагаються щоб президент Труман повідомив про наслідки недавніх переговорів з прем'єром Британії Винстоном Черчилем, щоб довідатися, чи адміністрація не склала нових таємних умов або порозуміння. Резолюція вимагає виявлення таких даних сенатській комісі закордонних справ до 1 березня, щоб можна знати, чи переговори не наклали нового грошового або іншого зобов'язання на Злучені Держави. Резолюцію передано комісії закордонних справ до розгляду саме в такий час, коли секретар стейту Дін Ачесон з'явився в комісії для таємного обговорення становища вільного світу. Резолюцію холодно прийняв голова комісії, сен. Там. Конналлі. Ачесон, у своїй доповіді заявив, що становище вільного світу тепер краще, ніж було рік тому. Одначе він остеріг сенаторів, що перед нами стоять ще великі труднощі й тому треба їх зустрічати спокійно, без спричинювання трагедії зі звичайних подій.

Президент обговорює програму праці

Вашингтон. — Чотири головні демократичні провідники зійшлися з президентом Труманом над складенням праці уряду і вийшли з Білого Дому переконані, що теперішній Конґрес зможе закінчити свою програму, поки ще зберуться краєві партійні конвенції в липні. Одночасно республіканські партійні провідники відбули свої наради над складенням своєї програми в новій конґресовій сесії з метою покерування справи так, щоб вони вийшли на користь їхньої партії і щоб вони могли мати матеріял для обговорення під час виборчої агітації. Республіканці ухвалили стратегію, щоб перенести сенатора Джозефа МекКарті з комісії правил до комісії приділів, бо таким способоб вони зможуть мати вісті про приділ фондів на потреби закордонної політики, яка стане предметом критики у передвиборчий час.

Рутер закидає розтратність військової адміністрації

Вашингтон. — Волтер Рутер, голова юнії автомобілевих робітників, зробив військовим урядовцям закид за їхню політику придбання військових матеріялів, сполучену з розтратністю. Рутер каже, що у Вашингтоні є два роди урядовців: одні — це цивільні мобілізаційні, а другі — це військовики. З цими останніми важко погодитися, бо вони в одностроях. Усім урядовцям закидає Рутер розтратність в орудуванні часом. Він каже, що мільйони годин часу марнуються під наказами урядовців, одначе ніхто не звертає на це уваги. При цім марнується також і військовий критичний матеріял, каже Рутер і наводить продукцію літаків на доказ.

Одноденний стейтовий страйк солідарности

Робітничі провідники стейту Ню Джерзі ухвалили викликати несподіваний одноденний страйк в формі „свята", щоб підтримати 100,000 членів Американської Федерації Праці в дев'яти північних повітах стейту і для підтримки страйкуючих агентів страхової компанії Пруденшел Іншюренс. Резолюцію в справі такого „свята" ухвалили 1,000 провідників А. Ф. П. і аґентів на зібранні в Ессекс Гавс у Нюарку в понеділок. Млян має перестудіювати Робітнича Рада повіту Ессекс.

ПЛЯН РЕОРГАНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО БЮРА

Вашингтон. — Президент Труман формально передав Конґресові плян реорганізації податкового бюра для збирання внутрішніх прибутків. За цим пляном мали б бути звільнені з теперішніх посад 64 колектори податків, наставлені на підставі партійної вірности, а на їх місце мали б бути призначені професійні іспитові урядовці, при чому країна була б поділена тільки на 25 податкових округ на місце теперішніх 64. Одночасно президент Труман призначив Чарлса Вилйома Дейвиса головним дорадником Бюра Внутрішніх Прибутків на місце Чарлса Оліфанта, який зрікся свого становища під час слідства, переводженого над податковими зловживаннями комісією Палати Репрезентантів. През. Труман підтримав у Конґресі ще інший законопроєкт, а саме підвишки платні для 3,500,000 людей, як мужчин так і жінок, що служать тепер при збройних силах Злучених Держав. Ухвалення такої підвишки вимагатиме додаткового видатку з військового бюджету висотою $832,000,000 річно.

КАТАСТРОФА ЛІТАКА В НЮ ЙОРКУ

Портовий гелікоптер держиться непорушно над поталаючим літаком Північно-східної лінії, що впав в Іст Ривер в Ню Йорку, намагаючись безуспішно серед густої мряки осісти на аеродромі Ля Ґвардія. На літаку було 36 подорожних і усіх їх врятовано.

ЧЕРЧИЛ ЗАПЕВНЯЄ, ЩО ЗАХІД БОРОНИТИМЕ СВОБОДУ

Оттава, у Канаді, 14 січня. — Британський прем'єр Винстон Черчил заявив, що Злучені Держави, Британія й Канада та Західня Европа об'єднані „для оборони свободи усією нашою силою", а організацію Північно-Атлантійського Пакту назвав він найпевнішою гарантією перемоги на випадок, коли б війна була їм накинена. Черчил заявив, що він не в силі „певно передбачити, що станеться", одначе додав, що він добачує дивні хмари, які збираються і пересуваються через горизонт. „Одначе тепер, на всякий випадок, ми всі об'єднані від самого початку", заявив прем'єр.

Черчил виголосив промову зі згаданими заввагами під час обіду виданого в його честь канадським урядом саме в передодень повороту до Вашингтону. Він запевняв своїх слухачів, що його країна не хоче жити з ласки приятелів і свояків, тільки заробити на своє життя і платити за нього на свій лад, на скільки йдеться про вигоди й життєву стопу британського населення. Він пригадав, що дві світові війни перенесли економічний баланс сили зі Старого Світу до Нового і заявив: „це певне, що Европа не могла б пережити без моральної й матеріяльної допомоги з Канади й Злучених Держав. Тепер маємо Атлантійський Пакт, який має багато завдячувати Канаді й особистій ініціятиві прем'єра Ст. Лорана. Пакт є не тільки найпевнішою гарантією недопущення до війни, але й перемоги, якщо б наші надії були погребані". Одначе він сказав теж, що Британія не візьме участи в федерації Европи ані не причиниться до сили спільної европейської армії, хоч буде цю думку підтримувати. Разом зі Злученими Державами Британія стоїть плече об плече за підтримку европейської армії, до якої повинні бути включені німецькі вояки під верховним командувачем Організації Атлантійського Пакту, запевняв Черчил.

● **Стейт Ню Йорк** плянує кару досмертної тюрми для продавців наркотиків. Небезпека наркотиків така наявна, що влада мусить вдаватися до крайніх засобів для її знищення.

Другий з'їзд ДОБРУС-у відбудеться 26 і 27 січня

Ню Йорк (мс) — Другий річний З'їзд Демократичного Об'єднання Бувших Репресованих Українців з-під Совєтів (ДОБРУС) відбудеться в суботу і неділю 26 і 27 січня ц. р. в залі Мангеттен Пляза, 66-68 Іст 4 стр. в Ню Йорку. Програма З'їзду складатиметься з двох частин: програмово-ідеологічної та суто організаційної. Перша частина, що розпочнеться в суботу 26 січня о 10 год. ранку, включатиме основну доповідь голови ДОБРУС-у Василя І. Гришка на тему „Сучасний стан України і підсовєтських народів та наша концепція майбутньої перебудови Сходу" і дискусію, в якій можуть прийняти участь представники широких кіл американсько-українського громадянства. Ця перша частина завершиться доповіддю-спогадами проф. Миколи Чулаєвського та кількох каторжан і репресованих. Друга, суто організаційна, частина розпочнеться в неділю також о 10 год. ранку. Заповідається масова участь українців у цій імпрезі, що буде одночасно і маніфестацією українців проти московсько-комуністичного імперіялізму та народовбивства і відзначенням двохліття праці ДОБРУС-у. З усіх більших міст, де є Філії або поодинокі члени, крім делеґатів та учасників, мають приїхати члени і прихильники Об'єднання. З Дітройту з творчим концертом приїде член Дорадчого Зібрання ДОБРУС-у, композитор Григорій Китастий, разом із своїм ансамблем артистів-співаків і бандуристів. Концерт відбудеться також в Мангеттен Пляза. Плянується також організувати виставку матеріялів і діяграм про совєтські невільничі табори і винищення українського народу московсько - комуністичною владою.

БІЛЬШЕ СТА КОНҐРЕСМЕНІВ ДОМАГАЮТЬСЯ ОБВИНУВАЧЕННЯ СОВЄТІВ У НАРОДОВБИВСТВІ

ЗАКИДАЮТЬ М. ІН. МАСОВЕ ВБИВСТВО УКРАЇНЦІВ У ВІННИЦІ

Вашингтон. — Щойно подано до публічного відома зміст листа, висланого з підписами понад сотні республіканських конґресменів до секретаря стейту Діна Ачесона з вимогою, щоб зголосити обвинувачення в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй проти Совєтського Союзу за народовбивство. Між підписами находяться імена чотирьох членів комісії закордонних справ Палати Репрезентантів та республіканських провідників. У листі сказано, що представники 12,000,000 американців, походження польського, українського, грецького, угорського, чеського, словацького, литовського, латиського та естонського ще 24 листопада 1951 р. зголосили таке саме домагання до Ачесона, одначе не дістали на нього жадної відповіді. Конґресмени пишуть, що американський нарід не може бути мовчазним спільником навіть, коли б Об'єднані Нації і департамент стейту Злучених Держав виявили жахливу байдужість супроти міжнародного злочину, який формально засуджено Конвенцією Народовбивста в Об'єднаних Націях 18 січня 1951 р.

Один з підписаних конґресменів, а саме Чарлс Дж. Керстен з Висконзин, згадав про вимордування польських офіцерів у Катині; про вбивство тисяч українців у Вінниці; про теперішнє масове виселення мадярів та про насильне переміщування латиських, литовських та естонських громадян.

Совєтська преса потверджує повну залежність України від Москви

Стокгольм, Швеція. — Виданий тут англійською мові бюлетень „Нюзлеттер фром бігайнд ди Айрон Киртен" в ч. 255/256 подає таку багатомовну інформацію:

„Загально відомо, що Совєтський Союз складається з не менше, як 16 республік, що мають свої власні уряди та які, якщо оцінювати їх тільки на підставі їхніх гарно написаних конституцій, виглядають на незалежні держави. Правдоподібно на підставі тих самих майстерних конституцій навіть Об'єднані Нації приняли деякі з цих республік в члени як незалежні держави, напр. Білоруську і Українську ССР. Фактично, ці т. зв. уряди цих республік не мають навіть сліду незалежности. Це можна побачити на такому прикладі: Газета „Соціялістіческоє Земледеліє" з 23-го вересня 1951 р. повідомляє, що сільсько-господарська рада Київської области звернулася до міністерства сільського господарства Української ССР з проханням перенести міжрайонові ремонтні варстати для сільсько-господарських машин з Корсунсько-Шевченківського району в один з районів Полісся в північній частині области. Міністерство погодилось на це та „вислало відповідне прохання до Москви". В Москві це прохання одобрено. Заступник міністра сільського господарства СССР, тов. Кучумов, відповів: „Погоджуюсь на перенесення Корсунсько-Шевченківської ММКР ... Повідоміть телеграфічно про назву нового місця, де має бути зорганізована нова ММКР".

„Нюзлетер" дає від себе такий коментар: „Як з цього виразно видно, міністерство Української ССР не має навіть права перенести ремонтного варстату з одного місця на друге без згоди Москви. Проте, Об'єднані Нації вмовляють, що цей маріонетковий уряд репрезентує українську націю".

НА ЕКРАНІ ПОДІЙ

В американських дипломатичних і і військових колах віддається тепер багато уваги справі американсько-еспанського договору, що мав би бути підписаний в Мадриді вже правдоподібно в березні. З поінформованих джерел відомо, що Америка намагається дістати від еспанського уряду право на авіяційні і морські бази на еспанській території, але відомо теж, що американський уряд бажав би дістати ці бази виключно за господарську, а не військову допомогу для Еспанії. Це головно тому, що Америка має тепер великі зобов'язання щодо постачання зброї для країн Атлантійського Пакту. Ген. Франко досі ще, виходило б, не висловив своїх вимог за цей привілей для Злучених Держав, але можна сподіватися, що він, крім господарської допомоги, намагатиметься теж відповідного постачання зброї для еспанської армії, яка сьогодні нараховує 400,000 вояків та яку легко можна збільшити, в потребі, до одного мільйона. Американці признають високу боєву вартість еспанського вояка, але вишкіл та озброєння цього вояка сьогодні далеко відстає від модерних понять. Двобічний американсько-еспанський договір може відкрити Еспанії шлях до повної участи в системі західно-европейської оборони, хоча Еспанія сама не дуже туди рветься, не маючи довір'я до послабленої комуністами оборонної сили Франції та інших европейських країн. В інших країнах:

● Представники трьох західніх великодержав в Об'єднаних Націях вважають, що остання пропозиція совєтського міністра Вишинського відносно заборони атомової зброї та рівночасного встановлення „контрольованої перевірки" цеї зброї без права втручатися у внутрішні справи поодиноких країн не вносить нічого нового в цілу справу та має виключно пропаґандивний характер і тому не заслуговує на те, щоб її включити в порядок нарад Генеральної Асамблеї.

● Один західній дипломат, що приїхав з Москви до Берліна та прізвища якого не подається, заявив, що два британські дипломати, Доналд МекЛін та Гай Бурджес, які таємно зникли з британського міністерства закордонних справ минулого травня, перебувають у в'язниці Лубянка в Москві і їх постійно допитують совєтські представники.

● Виявилося, що численні західно-німецькі газети дістали від Злучених Держав 3,570,000 долярів позички, щоб могти фінансово і разом з тим теж редакційно унезалежнитися.

● Білгородська радіостанція повідомила, що комуністичний суд в Болгарії засудив на кару смерти двох югославів а п'ятьох інших на довголітнє ув'язнення за шпигунство в користь Югославії. Між засудженими на смерть має бути теж Данило Дончіл, голова югославського „народного фронту" в Болгарії перед зірванням Югославії з Москвою та очолюваним нею Комінформом.

● В політичних колах вважають, що обстоюване іранським урядом домагання відносно закриття всіх британських консулятів в Ірані призведе до повного зірвання британсько-іранських дипломатичних стосунків. Іран мотивує своє домагання тим, що персонал британських консулятів втручається в іранські внутрішні справи.

● Загал українського громадянства по обох боках океану приняв з помітним задоволенням вістки про різдвяні радіопередачі українського відділу „Голосу Америки", в рямках яких представники американсько - українського громадянства висловлювали свої привіти та побажання для українського народу. Між цими привітами були послання двох українських владик, греко-католицького єпископа преосв. Сенишина і православного митрополита преосв. Іларіона, голови УНСоюзу Дмитра Галичина, представника УККомітету адв. Степана Яреми, представника ЗУАДКомітету д-ра Володимира Галана, представника УНРади д-ра Степана Витвицького, представників українсько-американських ветеранів, молоді та цілої низки інших організацій. В цих різдвяних програмах „Голосу Америки" добачується корисний зворот до ліпшого, хоча „Голос Америки" як цілість все це не виправдує покладених на нього надій не тільки поневолених народів, що слухають його з нараженням власного життя, але й самого американського народу в його психологічній війні проти комуністичної загрози.

АЛІЯНТИ ПЛЯНУЮТЬ ЗАХОДИ ДЛЯ ЗАМИРЕННЯ З ЄГИПТОМ

Лондон. — Тут з авторитетних джерел інформують, що Британія і Злучені Держави обмірковують нові заходи для замирення з Єгиптом та для здобуття Єгипту як партнера в плянованій системі близько-східної оборони. До цих заходів мала б належати головно перевірка чотиро-державного пляну про встановлення близько-східнього командування, в якому Єгипет грав би ролю рівноправного партнера та яке заступило б британську контролю Суезького каналу. Відповідний плян був приготований минулого жовтня та запропонований Єгиптові чотирма країнами: Британією, Злученими Державами, Францією і Туреччиною. Єгипет цей плян відкинув і тепер аліянти обмірковують такі зміни в цьому пляні, щоб вони дали причину єгипетському урядові щонайменше щераз розглянути його. Ця справа мала бути теж предметом недавніх нарад між президентом Труманом і британським прем'єром Черчилем у Вашингтоні. Докладно ще не відомо, які конкретні зміни задумують аліянти зробити в своєму пляні але вони готові піти на далекойдучий компроміс, якщо тільки він вміщуватиметься в їхніх плянах оборони Близького Сходу. Рівночасно інформується, що Британія звернулася до Злучених Держав за допомогою в справі адміністрації Суезького каналу в теперішніх обставинах. Зокрема Британія потребує техніків, портових вантажників, пільотів і правдоподібно теж воєнних кораблів для вдержання в нормальному функціонуванні Суезького каналу та його забезпечення. Сьогодні повідомлено, що єгипетські партизани зробили засідку та вбили ще двох британських вояків в зоні Суезького каналу.

Комуністи погрожують зірванням переговорів в Кореї

Лондон. — Пейпінська комуністична радіостанція повідомила, що комуністична делегація на переговорах в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї видвигнула вчора справу закидуваного комуністам порушення аліянтськими літаками манджурської території та перестерегла, що коли аліянти не залишать своїх — „провокацій", — то комуністи можуть зірвати переговори, — так як вони це вже були зрвали минулого року у зв'язку із закидуваними ними аліянтськими порушеннями невтральности Каесонґу, де тоді відбувалися переговори. В аліянському повідомленні з вчорашніх переговорів інформується, що комуністи дальше обстоюють своє домагання права на будову аеродромів на території Північної, Кореї під час перемир'я, що аліянти їм рішучо відмовляють, і на цьому домаганні зупиняється дальший проґрес переговорів. — Тимчасом на корейському фронті продовжуються, із змінливим щастям льокальні бої за здобуття важливих під стратегічним оглядом нових позицій. Аліянтська авіяція, не зважаючи на погану погоду, продовжує стратегічне бомбардування комунікаційних получень та інших вірськових об'єктів в запіллі ворога.

Жан Ван Гуте створив новий уряд Бельгії

Брюсель. — Внутрішньо-політична криза Бельгії, спричинена резиґнацією уряду прем'єра Фолієна, вважається сьогодні вже за закінчену, після того, як Жан Ван Гуте, член тої самої соціяльно - християнської партії, що й Фолієн повідомив, що йому пощастило створити новий уряд, який, подібно, як і попередній, складатиметься тільки з членів цеї одної партії. Фолієн пішов у відставку під напором опозиції в його власній партії, яка вважала, що в теперішрішних часах в уряді повинні бути кращі фінансові і господарські спеціялісти. Ван Гуте повідомив, що в наміченому уряді є більшість членів попереднього уряду, але є й деякі зміни.

Комітет О. Н. припинив поширювання брошури в справі втікачів

Париж. — Соціяльний Комітет Генеральної Асамблеї О. Н. рішив вчора більшістю 31 голосу при чотирьох здержаних припинити дальше поширювання великої на 400 сторін збірки матеріялів про „Втікачів в повоєнному світі". Книжка була приготована і видана коштом майже 100,000 долярів з Фундації Рокефелера. Її поширювання припинено на підставі пратестів багатьох делеґацій, які добачують в ній тенденційну збірку матеріялів, в багатьох випадках „обидних" для урядів поодиноких країн. В ухваленій резолюції рівночасно дається доручення видати відповідне пресове повідомлення, в якому була б категорична заява, що ця книга не є документом Об'єднаних Націй та що за неї в жадній мірі не відповідають ані секретаріят ОН, ані комісар для втікачів.

● **Пересічна платня** федеральних працівників в Вашинґтоні досягає $4,237 річно. Таких урядовців нараховують 251,100. Вони працюють цілий робочий день.

ЗАПОВІДАЮТЬ РЕОРГАНІЗАЦІЮ СТРУКТУРИ АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ

Лондон. — Тут в поінформованих колах вважають, що у висліді недавніх розмов між президентом Труманом і британським прем'єром Черчилем у Вашингтоні прийде теж до реорганізації структури Північно - Атлантійського Пакту. Реорганізація мала-б наступити вже на найближчій конференції Атлантійської Ради, що збереться в Лісбоні, Портуґалія, правдоподібно 16-го лютого, а не 2-го лютого, як це пляновано початково. В рямках цеї реорганізації будуть переведені деякі зміни в складі самої Ради та в Раді заступників міністрів закордонних справ, як теж будуть чіткіше визначені фукції і повновласті поодиноких органів цього аліянсу. Резиґнація Чарлса М. Спофферда з посту американського представника в Раді заступників міністрів, що має свій постійний осідок в Лондоні, та призначення президентом Труманом Вільяма Драпера американським амбасадором до спеціяльних доручень в Европі мали б бути вже першими конкретними заходами в цих реорганізаційних плянах.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ІДЕН ПРО ЗАКОРДОННУ ПОЛІТИКУ

Антоні Іден, британський міністер закордонних справ, є права рука прем'єра Винстона Черчила. Така загальна опінія, що він навіть у скорому часі замістить Черчила, бодай у консервативній партії, як не в уряді. Тому саме таке важливе те, що говорив він минулої п'ятниці на тему „міжнародніх справ і змагання до миру" з нагоди надання йому в Колумбійському університеті почесного докторату. В заголовках американських газет, які передавали зміст цієї промови, підкреслено як найголовніше конечну потребу вдержування якнайтіснішого зв'язку між Злученими Державами і Британською Спілкою Держав. „Об'єднані — зможемо керувати світом. Поділені — захитаємось", говорив Іден, повторюючи те саме, що говорить уже довгий час Черчил, та з чим в основі погоджується також більшість американського народу. Згадувати треба було про це тому, що в останній час сталися на міжнародньому полі такі речі, про які не було однієї думки в Англії та в Америці і що шкодило престижові та інтересам обох країн. До того в демократіях і між демократіями не так легко здобутись на одну думку, рахуючись з публічною опінією. „Демократія — це багато мільйонів незалежних опіній", говорив Іден. Та над цією проблемою не будемо тут довше зупинятися, як над багатьма іншими думками Ідена: про теперішню кризу людства, яка є радше „кризою розуму і духу", ніж „матеріяльною"; зрівноваження матеріяльного й технічного зросту з етичним і політичним поступом; куди сильніша атака комуністів на вільну і демократичну думку, ніж це було з боку фашистів. Іден — інтелектуал. Його завжди інтересно слухати, коли філософує, але в цьому випадку важливе головно те, що він сказав про цілі закордонної політики його країни.

Іден ствердив, що Британія прагне до збалансування сил між Сходом і Заходом, думаючи таким способом здійснити властиву ціль — мир, спертий на свободі й справедливості, мир, що респектує принципи Об'єднаних Націй. Це та сама ціль, говорить він, до якої прямують також і Злучені Держави. Іден добре розуміє агресивність комунізму та Кремлю. Проте він переконаний, що небезпека вибуху світової війни сьогодні менша, як минулими роками. Він вірить, що до світової війни взагалі не дійде, як тільки агресор відчуватиме, що демократії такі сильні, що можуть його покарати. Отже, Іден дораджує зброїтись і розбудовувати силу, але не бути „фаталістами" і думати, що збросння мусить довести до війни. Цього не буде, якщо демократії будуть постійно підкреслювати, що вони зброяться тільки для оборони. Іден переконаний, що Кремль не відважиться на більшу війну, боячись її програти. На його думку, тепер можна буде договорами, крок за кроком, зближатись до миру, рішаючи про різні спірні питання шляхом переговорів і дискусій. Не буде це для нас, казав Іден, задовільним, але все таки кращим, ніж та атмосфера, в якій тепер живемо.

Таке вичитуємо в промові британського міністра закордонних справ. Не дуже він різниться думками від секретаря стейту, Діна Ачесона. З щойно виданих промов Ачесона блищить інтелект, подібно, як і з промов Ідена. Він також будує мир на збройні демократій і думає, що розв'язування сучасних проблем — це „довге й трудне завдання". Тільки американський нарід, каже Ачесон, не дуже надається до такої полагоди проблем, бо звик з усім поспішати, але вони — ці проблеми — „не опустять нас до самої смерти".

Виходило б, що британці не такі скорі на вирішування, краще надаються до ведення теперішньої закордонної політики демократій. . .

Черчил та Іден в тому переконані, а можливо, що й Ачесон.

Военна загроза в Індо-Китаю

Західний світ не скриває своєї тривоги останнім розвитком подій в Індо-Китаю, передбачуючи безпосередню загрозу нової комуністичної агресії на ту країну. Підозріння і побоювання аліянтів мають своє виправдання не тільки в таємних повідомленнях розвідки та логічних припущеннях, але й в низці конкретних фактів, які в тій частині світу в останньому заіснували.

Аліянти мають перевірені інформації, що на індо-китайському кордоні скупчено величезні сили комуно-китайських військ. Рівночасно в південних китайських провінціях завершується інтенсивна підготовка до війни, розбудовується комунікаційна сітка та протиавіяційна оборона. Впродовж минулих десятьох місяців на комуно-китайській території відбули вишкіл і перевишкіл великі сили індо-китайських комуністів, і їх забезпечено наймодернішою совєтською зброєю. В останніх днях повідомлено, що комуністичні партизани збили 10 французьких літаків совєтськими зенітними гарматами, керованими радаром. Це трапилось на території, де досі не було майже ніякої протиавіяційної оборони.

Ситуація в Індо-Китаю, де бореться коло 349,000 командуваних французами військ, в тому 106,000 місцевих індокитайських, висунулась на чоло аліянтських турбот. Вона, як виходило б з урядових повідомлень, була теж одним з головних предметів нарад між президентом Труманом і британським прем'єром Черчилем у Вашингтоні. На увагу заслуговує теж заява британського секретаря закордонних справ Ідена, що висилка комуно-китайських „добровольців" до боротьби в Індо-Китаю створила б ситуацію не менш загрозливу від тої, з якою Об'єднані Нації мають до діла в Кореї. Іден рівночасно висловив переконання, що аліянти зустріли б цю нову небезпеку, з такою самою рішучістю, з якою вони зустріли її в Кореї.

Розвиток в Індо-Китаю тісно зв'язується з розвитком в Кореї. Аліянти вважають, що комуністи насамперед хочуть якнайдовше відкладати порозуміння в справі перемир'я в Кореї, користаючи з цього, що під час переговорів бої на фронті дуже обмежені. З другого боку, червоні можуть теж „замиритися" в Кореї, бо з цього вони мали б подвійну користь. Саме перемир'я в нічому не відтяжить аліянтських військ, бо вони там мають залишитися, щоб захищати країну від евентуальної нової агресії, яка може наступити тільки з комуністичного боку. Рівночасно самі червоні, не маючи потреби побоюватись будь-якої акції з боку аліянтів в Кореї, можуть довільно розпоряджати своїми силами і висилати їх на місце нової агресії.

Червоні агресори мусять теж здавати собі справу, що нова аліянтська протиакція проти агресії в Індо-Китаю вимагатиме цілої низки формальностей і вона не наступить негайно. Натомість, заки Об'єднані Нації винесуть відповідне рішення і заки зорганізується протиакція, червоні можуть захопити країну, як уже захопили багато інших. Вони, можливо, розраховують теж на комплікації морального порядку. Американці та інші аліянти, наставлені тепер на замирення в Кореї та не готові ще до зустрічі комуністичної агресії в світовому маштабі, матимуть труднощі для моральної мобілізації свого населення до нової „льокальної війни" в Індо-Китаю чи в іншому Сіямі або Бурмі, маючи рівночасно ще й „арабські турботи" в Ірані та Єгипті.

Найближчі дні можуть в більшій або меншій мірі вияснити ситуації. Теперішні голоси західних державних мужів та публічна опінія радше переконують, що Захід рахується з усіми можливостями і готовий їх зустріти так, як заповів Іден: з такою самою рішучістю, як зустріто комуністичну агресію в Кореї.

На конче потрібну працю

Мабуть уже кожний з нас розуміє значення та вагу Українського Конгресового Комітету, тієї одинокої у нас політичної організації, яка зуміла піднестися понад безнадійність нашого партійництва і всяких наших загумінкових поділів, виказуючи в своїй політичній праці дуже поважні осяги. І здається, що навіть найбільш хоробливий критикоман чи найбільш завзятий партійник мусить цей факт ствердити. Проте, переглядаючи у нашій пресі викази датків на Український Народний Фонд, — завважуємо, що вже січень 1952-го року, а збірка на У. Н. Фонд ще не дійшла до ста тисяч, хоча ми повинні були досі зібрати вже цілих 250 тисяч долярів. Зокрема кидається у вічі низька жертвенність на У. Н. Фонд наших найбільших осередків. Переглядаючи, наприклад, викази жертв на У. Н. Фонд із Филаделфії, де живе кільканадцять тисяч українців, побачимо, що в кожній з тих виказів є по 2—3 прізвища, а рідко більше як десять! Деякі із наших людей виправдують невиконання цього обов'язку тим, бо, мовляв, „забагато різних драчок". Такі „виправдання" не видержують критики, бо пожертви на У. Н. Фонд повинні мати абсолютне першенство перед усіми іншими. З другого боку якраз завданням У. Н. Фонду є зцентралізувати, оці численні „драчки".

Думаємо, що головною причиною низької жертвенности нашого загалу на У. Н. Фонд є нерозуміння найвищих завдань нашої збірноти.

Ми часто проявляємо багато запалу та незлу жертвенність для наших льокальних чи вузькогрупових і партійних справ, зате загально-українські справи, широкого маштабу не знаходять у нас такого зацікавлення, на яке вони заслуговують. Може має це свою причину у тому, що ми довгі століття жили недержавним, розбитим життям.

Та навіть і ця питоменна нам неувага до справ широкого національного маштабу не вияснює ще вповні низького рівня нашої жертвенности на У. Н. Фонд. Заважує тут ще й недостаточна активність деяких філій та Відділів У. К. Комітету. Думаємо, що люди, які вибрані до проводів філій чи Відділів У. К. К., повинні бути свідомі свого відповідального обов'язку і знати, що збірка на У. Н. Фонд залежить у 90% від їхньої праці.

Хочемо вірити, що ввесь наш загал розуміє, як би ми виглядали в очах чужих, коли б не спромоглись зібрати на УНФонд навіть ту малу суму, яку ми самі ухвалили як мінімум, без якого годі обійтись коли думати про серйозну політичну працю для України.

Я. Татомир.

Досвід соціялізму в Англії

Прихід до влади в Англії консерватистів, що перемогли у виборах до парляменту минулої осени, свідчить про те, що якась частина людности, співчуваючої раніш лейбористам, віддала тепер свої голоси консерватистам, розчарувавшись в соціялістичній практиці лейбористського урядування. Для цього розчарування були поважні підстави: лейбористи не зуміли підвищити життьовий рівень маси англійської людности — як це вони обіцяли. Більше того: в більшості випадків — спеціяльно щодо людности середнього стану (тобто проміжних верств між організованим капіталом і організованим в трейдюніях робітництвом) — лейбористське урядування спричинило навіть зниження того життьового стандарту, що був перед тим. Це вже безперечна поразка. Можна знайти виправдання для першого, тобто не підвищення життьового рівня мас. Але виправдати зниження, невміння, отже, зберегти те, що було наявне, — практична англійська людність не захотіла.

Очевидно, що сказане становило головну причину нинішньої парляментської поразки лейбористів. Бо невдачі на полі зовнішньої політики (а їх за час лейбористського урядування було багато) — це, так би мовити, нещастя всієї Англії, за які годі звалювати всю вину на лейбористів, оскільки їх головний противник — консерватори — не мали своєї осібної, відмінної від лейбористів, зовнішньо-політичної лінії. Консерваторська критика завжди була спрямована на адресу внутрішньої політики лейбористського уряду. Щодо зовнішньої — опозиція не мала чого закинути щодо напрямних, а хіба щодо деталів, тих чи інших окремих кроків в їх практичній реалізації. Основа розходжень, отже — внутрішня політика лейбористського уряду, його курс на впровадження в Англії соціялізму. Знову ж таки й тут — не всі заходи лейбористів, диктовані настановою на соціялізм, піддавано гострій критиці з боку консерваторів. Вогонь критики був спрямований в першу чергу проти націоналізації промисловости.

Тут місце нагадати, що англійське суспільство — найбільше дисципліноване суспільство світу. І коли уряд Атлі впроваджував н а ціоналізацію великої промисловости і банків — нікому з власників націоналізованих підприємств — і в думці не було чинити якийсь спротив — поза звичними, леґальними рямками парляментської опозиції і критики в пресі. Для пересічного англійця не існує інших засобів і методів політичної і соціяльної боротьби, крім тих, що передбачені законом. Ось чому комуністична партія в Англії така абсолютно слаба (до нинішнього парляменту комуністи не провели ні одного кандидата): методи комунізму не мають в англійському суспільстві жадного співчуття. (Ближчі знавці англійських відносин твердять, що навіть та кількісно й значенням мізерна англійська компартії складається переважно не з спадкових англійців, а з натуралізованого елементу. Ця обставина, безперечно, улегшувала лейбористам реалізацію їх програми ступневого, еволюційного соціялізму.

Взагалі треба сказати, що соціялізм мав тепер в Англії, як то кажуть, вільне поле для попису. Наявні були всі головні передумови, що їх вимагано в друкованих працях і усних висловлюваннях теоретиків соціялізму: високий ступінь упромисловлення г о с п одарського життя і концентрації капіталу, численне і найкраще в світі організоване робітництво, повна політична демократія. Не було перешкод внутрі, не було їх зовні: війна була позаду, а про якусь інтервенцію проти соціялізму в Англії з боку капіталістичного світу — ніхто й не думав.

І проте соціялізм в Англії, маючи до диспозиції такі передумови і майже 66 років часу, не спромігся наблизитися до реалізації свого основного постуляту: забезпечити найбільший добробут найбільшого числа людей, отже маси суспільства. Навпаки: як ми вже зазначили, рівень матеріяльного життя головної маси англійського суспільства — за роки урядування лейбористів — навіть трохи обнизився. Постає питання: в чому справа?

Ми недарма щойно вище сказали: соціялізм не спромігся. Бо, очевидна річ, справа не в персональнім складі уряду, не в нездібності тих чи інших осіб — членів уряду: партія (лейбористи) до уряду послала — мусіла послати! — все, що в неї було найкращого і найздібнішого. Виходить, таким чином, одно з двох: а) або робітнича партія Англії здібних людей не має, б) або соціялізм сьогодні взагалі не дає — не може дати потрібного ефекту, отого „найбільшого добробуту „найбільшого числа людей". Особисто я — схиляюсь до цього другого.

На мою думку, дійовий соціялізм (тобто не в теорії, а в живій практиці) — потрібний і корисний там, де він сполучається з ліквідацією, з скасуванням всіляких утисків і обмежень, як правно-державного, так і приватного („звичаєве" право, традиція) порядку, утисків і обмежень соціяльно-економічних, політичних, духово-культурнех (релігія, освіта, мистецтво). Це є в країнах малокультурних, це є (і то в жахливій мірі!) в Совєтському Союзі. Але цього нема, або майже нема — в сучасній Англії.

І саме тому соціялізм в Англії виступив у своєму, так мовити, чистому вигляді, в своїй нічим не оздобленій і не прикрашеній суті. А суть ця зовсім не така вже захватно-висока й перспективна, бо полягає в розподілі, в теорії і практиці більш справедливого, ніж за капіталістичних умов, розподілу між членами суспільства матеріяльних статків (що, в свою чергу, мало б ніби творити підставу культурних надбань суспільства).

Соціялізм, таким чином, не становить якогось нового, епохального скоку вперед у житті цивілізованого людства — на взірець, скажімо, промислового перевороту, що його свого часу вчинив капіталізм з його машиновою технікою і грішми, як універсальним мірилом вартости всіх речей. Рівняючи до капіталізму, соціялізм не несе якісно нової організації виробничого процесу, процесу добування і творення нових статків („матеріяльних благ"), а лише нові способи і методи розподілу вже видобутого і створеного людським розумом і м'язами. Чи на чолі продукуючого підприємства стоїть сам власник чи призначений від громади або держави директор — від цього якісної зміни в самому процесі виробництва, принципах його організації не заходить. Те саме використання машин і взагалі технічних засобів, те саме мірило вартости продукції — гроші, та сама проблема кадрів (робсили), ринку сировини і ринку збуту. Можливості плянування, щоправда, більші й ширші — але це різниця кількісна, або загалом плянування має місце (на сьогодні навіть дуже значне) і в рамах капіталістичного господарства.

Ніяким, отже, чудодійним ліком, якоюсь панацеєю на людські злидні земної долі — соціялізм не є. Єдиний його „бомба-плюс" — це вихоплення надвартости продукту, (чистого зиску) з рук капіталіста-власника і передача його в руки громади — чи як досі практично є — в руки держави.

Скажуть: а хіба це дурничка? Адже розміри продукції нині колосальні, отже й можливості зиску — також колосальні, і зовсім не байдуже куди й кому вони йдуть.

Так ми приходимо до *кореня* проблеми соціялізму, як вона нам сьогодні представляється, і наштовхуємось на великий парадокс: сам соціялізм свій найбільший, (мабуть, і єдиний) плюс своїми руками й касує!

Розшифровуємо: п о к л иканий соціялізмом численний, широко розгалужений апарат контролю і розподілу зисків та взагалі продукції (очевидна річ, щоб допильнувати справедливости!) поїдає ці зиски раніш, ще поки вони могли б дійти до загалу — чи в формі здешевленого продукту, чи в формі збільшеної заробітної плати.

Виходить нецікава річ, сумнівний здобуток.

Але цього мало. Що більший апарат, що більша кількість усякого роду службовців та урядовців — то більше місце в суспільстві посідає бюрократія і бюрократизм: бездушне ставлення до клієнтури, пильнування форми і букви — в ущерб духові і змістові, паперова тяганина й крючкотворство.

І дійсно: в лейбористській Англії бюрократизм почав набувати загрозливих розмірів, небувалих до того часу в країні

(Закінчення на стороні 3)

Микола Понеділок.

„НЕХАЙ СКАРАЄ"...

3)

Це вже сторінка минулого. Любов прямо пропорційна нормі видобутку вугілля. Більше рубаєш під землею — найдеш дівчину, яка тебе покохає. Слабенько виконуєш завдання п'ятилітки — любови не чекай, умреш самітний і поховають без червоного прапору...

Як і в кожному фільмі, в „Донецьких шахтарях" ми спіткалися з драматичною сценою, де герой страждає, на лобі у нього зяв'ляється декілька крапель поту, очі часто кліпають, щоб видушити сльозу, а музика пиляє щось на зразок реквієму. Тут теж зустрічаємо „совєтське" новаторство. В буржуазному заході драма вибухає завжди тому, що там є злі і добрі люди, там є ті, що думають так, і ті, що думають інакше. Вони між собою гризуться, б'ються, ріжуться. Виходить, буржуазія породжує, сама того не хотячи, людську драму.

В щасливій радянській країні нема злих людей, як нема і тих, що думають інакше, тобто вони були і вони є, але добре НКВД не дає їм опір'їтися. Воно їх з корінням вириває і мільйонами пересаджує або в глуху болотяну тундру, або відпроваджує в безповітряний простір-космос. Лишаються з правом жити лише віддані партії люди. То ж тут ніякої боротьби не передбачається. І в радянських фільмах виникає новий зразок драми — її можна назвати — драмою вищого порядку.

Візьмемо соковиті приклади.

В фільмі „Свинарка і пастух". Драма сталася тому, що колгоспна свиня привела на світ радянських поросят на троє більше, як вона могла прогодувати. Ці троє, не дістаючи поживи хворіють. Ось вам. Троє провірених поросяток захворіли. І тут починається драма, яка по силі своїй може дорівнятися до найсильніших сцен з „Американської трагедії" Теодора Драйзера. Дівчина - доглядачка забирає трьох поросяток до хати. Вони сердешні - голодненькі кувікають. Музика грає жалібний марш. Дівчина в розпачі: в очах сльозинки, в голові пробігають невеселі думки, мовляв, навіщо жити, коли біля тебе поросятка гинуть, а ти безпомічна дати їм медицинську обслугу. А вони лежать на перині і ще жалібніше — куві-куві. Тут дівча не витримало. Воно вирішило годувати поросяток штучним способом з пляшки — аж доти, доки вони не зможуть приймати їжу з коритця. Сказано — зроблено. Задум дівчини перемагає. Нерви глядачів перше розпалені до білого психологічною драмою, остигають.

В „Донецьких шахтарях" наші нерви бреніли від напруження в такому ультра-драматичному моменті. Щахтар Недоля після праці повертається до хати. Повільно сідає за стіл, до їжі. Але апетиту кат-ма. Ложка випадає з рук. Личко сумне-сумне. А в грудях таке вогнище горя, що годі знайти де-будь термометра, щоб його зрахувати. Жінка б'є на сполох. Що трапилось? В Недолі зарошується чоло, руки тремтять. Зараз він скаже щось жахливе, що блискавкою тріснє глядача. Що таке? — думаємо й ми. Може кого прибило на шахті? Може син потрапив під машину і вмирає з лікарні? Може почалася війна?

Ні — справа куди глибша і трагічніша. Сьогодні попсувалась машина і шахта може не виконати добування вугілля. Розумієте?! Від цих слів дружина майже мліє. Чоловік заспокоює її, хоч в самого серце наскрізь прогризено гадюкою — журбою.

Продукційна драма прибирає найвищу форму. Глядачі підносять до обличчя хустинки... Надвечір машину ремонтують і горе зникає. Ми, що вже ладні були хлипати, відпружуємось.

Добре, — думаємо, — що машину до вечора привели до порядку, а то, коли б не приведи Боже, два дні стояла без праці,, режисер зарядив би таку душевну катастрофу героїв, що ми від наснаги луснули б.

Перед закінченням аналізи фільму про Донбас треба згадати ще про одну новинку, яку ми не в силі обійти мовчанкою.

Актор Геловані грає ролю мудрого вождя. Ми його в цій ролі бачили декілька разів ще дома і, позіхаючи, плескали в долоні. І цього разу вождь виведений чепурно і солодко, мов цукерка з малясу. Але дослухаємось... Чи це нам вчулось... Ні, ні, справді вождь картавить... Акцентує... І досить чітко. Отже, в цьому фільмі вперше дозволено акторові копіювати мову „батька народів". Ми аж здрігнулись від такої сміливости. Раніше — десять, п'ятнадцять років тому, всім, хто пробував імітувати мову Вісаріоновича, хірург Берія робив негайно операцію знешкодження язика.

* * *

На всьому фільмі лежить лапа можновладців з Кремля. Вони гарцюють партійними чобітьми по найінтимніших закутках людської душі. Жаліємо акторів, що мусіли грати в цій партійній директиві.

Співчуваємо землі нашій українській, з якої так жорстоко насміхається ворог. Гірко нам дивитися на твій глум, земле-мати. Тобі ж подвійно гірко, бо ти його відчуваєш, і мусиш мовчати...

Продивився фільм...

Не знаю, чи жива ще моя родина люба. Якщо мертва — сумую, коли ж жива — не менша журба огортає мене.

Журюся за вас живих, бо не висушились сльози на лицях ваших, вашим стражданням не прийшов край. Де б ви не були, чи на колгоспній ріллі, чи в шахті Донбасу, чи в полярній тундрі, чи при будові каналу — ви невільники. Ви не можете про себе нічого сказати. За вас каже можновладець - тиран.

Ви голодні, — він каже ви ситі.

Ви вкрай зажурені, він каже — ви веселі, щасливі.

Ви заковані, він каже — ви вільні.

Впродовж цілого фільму тиран розповідає про ваше щастя. І крізь його чужий брутальний хрип я відчув брязкіт тяжких кайданів і ваш рідний розпачливий голос.

* * *

Пройдуть роки — справедливість Божа переможе.

Пройдуть віки і сиві старці на рідній нашій землі переказуватимуть онукам легенду про те, як Всевишній за велику „любов" до України в середині двадцятого століття покарав червоного тирана-дракона.

З таким же пієтизмом, як ми тепер співаємо „З о з у л ю", „Байду" і „Морозенка", тоді будуть співати пісню донецьких шахтарів про Иосипа 1-го, яка починається народнім українським заклинанням:

„Нехай могила тебе скарає
За те, що ти так любиш нас".

(Закінчення).

КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ ІСТОРИКІВ В НЮ ЙОРКУ

Традиційно в час різдвяних ферій американські наукові товариства відбувають свої щорічні з'їзди, бо цей час дає змогу вченим усіх кінців великої країни збиратися разом звичайно щороку в іншім науковім центрі ЗДА. Щороку відбуваються теж такі з'їзди американських мовознавців та істориків. Перші сходилися цього року в Дітройті, другі в Ню Йорку. Звичайно ці два з'їзди американських науковців притягають увагу теж українського вченого світу хоч би тому, що на з'їздах мовознавців виринає теж проблема української мови та культури, натомість на з'їздах істориків виринає справа українського народу як цілости — його минуле та теперішнє. Тому участь українських науковців в обох з'їздах стає справою немов презентації українських наукових поглядів серед мозку американського народу. Про тогорічний з'їзд американських мовознавців та участь в нім двох членів НТШ компетентно поінформує хтось із учасників того з'їзду, натомість оця стаття ставить собі завдання поінформувати про сьогорічний з'їзд американських істориків в Ню Йорку 28, 29 та 30 грудня з участю двох тисяч членів.

Щорічний з'їзд американських істориків організує формально центральна установа істориків в Америці — Америкен Гісторикал Асосіейшен — при співпраці других менших історичних організацій в Америці, як Америкен Католик Гісторикал Асосіейшен, Америкен Сосаєті фор Ріформейшен Рісерч, Америкен Мілітері Інститют, Медівал Академі оф Америка та низки других. З'їзди американських істориків є добрий зразок співпраці вчених установ різних щодо свого заінтересування та своїх ідеологій. В той самий час та в в тих самих приміщеннях наукові виклади та дискусії відбуваються разом в поодиноких секціях і кожний учасник може в них брати участь. Натомість організаційні збори кожної установи відбуваються окремо.

Як сказано, провідна установа на тих історичних з'їздах є Америкен Гісторикал Асосіейшен, що тепер нараховує близько шість тисяч членів. Про вагу тих з'їздів говорить сам предмет, бож ніяка ділянка людського знання так близько пов'язана з практичним життям та політикою народів, як саме історія. Зацікавленість усього американського народу звернена тепер передусім на ставлення Америки до російської імперії, тому не диво, що поважна частина викладів та дискусій оберталася біля взаємин між Америкою та теперішньою червоною Росією та Росією взагалі. Поважна участь істориків військовиків з Америкен Мілітеру Інститют та з історичного відділу американського Военного Департаменту давала змогу почути голоси тих американських військових істориків дослідників, що нині мають доступ до архівів недавньої війни та недавніх союзницьких відносин ЗДА та Совєтів.

Окрема Комісія, якою проводив Ф. Мозлі, професор політичних наук з Колумбійського університету, досліджувала відносини Совєтів до Америки, Німеччини та Чехословаччини. Інша комісія досліджувала наболілу справу відносин Америки до національного Китаю. Майже щоденне реферування тих актуальних проблем великою нюйоркською пресою є доказом того, що американська преса надає великої ваги працям своїх істориків.

З українського становища найінтереснішою була сесія третього дня, на якій темою була справа Московської Держави. На цій сесії керівником був проф. Стюарт Р. Томпкінс з Оклягома університету, а головним референтом був відомий вже в Америці византіст проф. Френсис Дворнік з Гарвардського дослідчого інституту в Домбартон Овкс. Проф. Дворнік говорив на тему „Початки Московської Держави". Корреферентами до його викладу були два молоді професори російського походження: Андрей Лоский з університету Каліфорнії та Николай Рязановский з Айова університету.

Цікавий цей виклад, зокрема на американськім терені, зібрав біля дві сотні слухачів, між ними мало не всіх поважніших істориків Росії та східньої Европи в американських університетах. Між учасниками видно було проф. М. Карповича з Гарварду, Ю. Вернадського з Єйл, проф. Галецкого з Фордгаму та багатьох інших. В цій сесії взяв теж участь з українців проф. Микола Чубатий, як член Америкен Гисторикал Асосіейшен.

Проф. Дворнік у своїм одногодиннім рефераті накреслив початки московської держави, але головно спинився над проблемою початків московського абсолютизму. Референт підкреслив, що абсолютизм — це властивість суздальсько-московської держави, бо його не видно ані в київській „Росії", ані в Новгороді Великім. Навпаки, у тих частинах Східньої Европи видно демократичне віче з меншим чи більшим впливом місцевої аристократії. Проф. Дворнік, як фахівець византіст, старався шукати того явища передусім у византійських впливах на формування московської політичної та церковної ідеології. Про впливи місцевих чинників автор згадав дуже поверховно і це саме стало осередком живої дискусії, яка скоро розгорнулася.

Два корреференти проф. Лоский та Рязанський доповняли автора, виказуючи, як вже в 15-тім та 16-тім столітті формувалася власна московська ідеологія доволі незалежна від византійських впливів. Натомість сильні були впливи монгольської держави. Головним реалізатором московського абсолютизму став цар Іван Грізний. В дискусії забирав теж голос проф. Карпович, який старався виказати, що абсолютизм був не тільки властивістю московської держави, його стрічаємо також в тогочасній західній Европі. Проф. Галецкі підкреслив рішальну ролю монгольських впливів, хоч також можливі були етнічні місцеві причини.

Українське становище у цій цікавій дискусії зайняв проф. Микола Чубатий, голова Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці. Він ствердив, що в усій дискусії зовсім був поминений етнічний чинник, який рішив, чому в московській державі витворився абсолютизм, тоді як у Києві і навіть у Новгороді Великім був народоправний устрій, репрезентований вічем. В Києві та взагалі в південній частині старої руської держави, себто в Україні, було населення слов'янське з прастарими установами демократичного ладу, опертого на представниках родів „старійшини родов", про які так часто згадує первоначальна Літопись. Старійшини родів і пізніше в X—XII століттях були ядром віча в Києві, отже основою демократичної влади.

Інакше було в Суздальщині та в дещо пізнішій Московщині. Як виказує кожна мапа розселення в ті часи Суздаль лежав не на слов'янській а на угро-фінській території, на границі двох угро-фінських племен Мурома та Меря. На всій цій території, що стала тереном початкової московської держави слов'янська людність була в меншині, бо тільки частина слов'янських Вятичів та східня частинка Кривичів дотикала до тої території.

Коли на цю неслов'янську територію приходили воєводи та адміністратори з Києва, то вони не могли так само як на півдні рядити при допомозі віча, бо там не було основи старого віча, тих „старійшин родов", оборонців української демократії. Такий адміністратор присланий з Києва рядив сам абсолютно так, як й нині британці, народ демократичний, на своїх колоніях не рядять при допомозі демократичних установ, але абсолютно. Навіть впровадження християнства відбувалося там насильно. Все це було причиною, що на Суздальщині завдяки окремим етнічним обставинам витворився абсолютний порядок який пізніше монгольські впливи скріпили та виобразували.

Немає чого дивуватися, що в Києві був демократичний лад а в Суздалі чи в Москві абсолютизм, бо це були, й нині є, два окремі народи з окремими культурами, окремими психіками. Українська культура розвивалася під впливом клясичних греків з-над Чорного Моря, московська під впливом азійських племен. Помітно, що ріжницю між ідеологією Києва та Москви завважив вже в половині 19-го століття російський письменник Алексей Толстой, який Київ назвав частиною Европи, а Москву частиною Азії.

Так само недавно померлий російський вчений Федотов, аналізуючи Слово о Полку Ігореві, знаходить там виразно неросійські прикмети, відомі тільки на заході, як поняття лицарської чести тощо. І нині кілька промовців — говорив проф. Чубатий — підкреслили, що в Києві була демократія, а в Московщині абсолютизм, одначе не вказали причини, що це два окремі народи з окремими політичними ідеологіями. Відомо ж, що існує дві концепції історії східньої Европи — концепція російсько-імперіялістична російської єдности східньої Европи та концепція неросійська, етнічної ріжности. Ту останню концепцію створив патріярх української історії проф. Михайло Грушевський і її приняли історики всіх неросійських народів східньої Европи, та поступові російські історики як Пресняков, Покровський та інші.

Ту останню справу найбільше затемнює уживане в англійській мові слово „Рошя" так само у відношенні до українських просторів коло Києва, як теж у відношенню до московських територій. В старих літописах Києва є тільки назва „Русь", що є ідентична з новочасною Україною. Правильна наукова назва англійською мовою не є „Кієван Рошя", але Кієван Русь".

Становище українського історика зробило помітне враження, зокрема на тих, які є американцями з походження. Доказом того був факт, що наступні американські учасники в дискусії перестали у відношенню до київської території вживати назви „Кієван Рошя", але вживали „Кієван Русь".

Заінтересованим учасникам проф. Чубатий роздав кільканадцять примірників своєї останньої праці „Юкрейніен енд Рошіян Консепсенш оф Іст Юропін Гисторі", що є відбиткою з нового тому історичних Праць (Просідінґ) Наукового Товариства ім. Шевченка, виданого його американськими членами по-англійськи.

Ч.

ВІД ВАШОГО ЗГОЛОШЕННЯ ПЕРЕДПЛАТИ ЗАЛЕЖИТЬ ПОЯВА НОВОГО ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ТИЖНЕВИКА „СВОБОДИ". ВИШЛІТЬ ЙОГО НЕГАЙНО!

Д-р Осип Андрушків

У 30-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

30 років минуло від часу, коли наукові сили нашої еміграції по першій світовій війні здобулися на акт історичної ваги, заложивши Український Вільний Університет. То перший раз в історії культури наш університет зреалізував ідею свободи вищого навчання і по сьогоднішній день голосить правдиву й несфальшовану українську науку.

30 років — то історія одного покоління; то ж не диво, що багато з перших будівничих УВУ вже відійшли від нас назавжди; та проте залишили вони для грядучих поколінь заповіт вдержати цю українську Альма Матер аж до часу, коли впадуть задротовані кордони, коли вона знайде відповідне місце в Українській Вільній Державі.

То наша віра й сподівання, а покищо дійсність сувора і тверда. Положення УВУ в теперішній мент, в тридцятьліття його існування далеко важче, як у його початках оснування. Тоді знайшлися щедрі приятелі, тоді ще недалеку був рідний край, зв'язок з західньо-українськими землями не переривався. Сьогодні цього нема. Якщо є ще приятелі, то не мають змоги бути дуже щедрими; громадянство відгороджене від свого материка залізною заслоною, через яку тяжко продертись навіть промінчикові надії.

З цього стану речей виходить один логічний висновок: завдання вдержати УВУ мусить перебрати на себе українська еміграція, а особливо еміграція в Америці й Канаді, в країнах, де в цей важкий на світі час є ще найбільші можливості для здобуття різних матеріяльних засобів.

І коли ми сьогодні святкуємо тридцятиліття його заснования, то найкращою нашою поставою до цього свята буде призадуматись над допомогою для нього. Деякі початки в цьому напрямі вже зроблено. За почином певної групи професорського персоналу і бувших студентів заложено в Ню Йорку в цьому ювілейному році Товариство Прихильників УВУ, з засягом діяння на ЗДА й Канаду. Товариство має за ціль допомагати матеріяльно й морально УВУ. Кожен українець доброї волі може стати членом, вплачуючи один доляр місячно. По ближчі інформації можна звертатися до Товариства на адресу централі „Самопомочі", Ню Йорк 50 Чорч стріт. Під теперішню пору Товариство нараховує понад 70 членів, що, очевидно, є дуже мало в порівнянні з чисельністю нашої еміграції в ЗДА й Канаді.

Різдвяний час — то час, коли звичайно людські душі стають більше доступні для ідеалістичних кличів. То ж використаймо цей час також для справи УВУ. Одна страва чи напиток менше на прийнятті, а, — як стара випробувана практика в нашій батьківщині доказала, — можна мати великі осяги.

Кожна історична епоха дає певні завдання сучасним поколінням до сповнення. І ми, українська еміграція XX. сторіччя, і ця найновіша, і та з його початків — маємо своє завдання: піддержати боротьбу за нашу державність. Мусимо показати, що ми дорослі до цього завдання; напруживши всі сили, мусимо стояти твердо й неуступчиво на своїх позиціях, мусимо бути приготовані, на це, що наше завдання не буде легке. Одною з наших позицій, яку треба вдержати, є УВУ. Цього вимагає теперішній історичний момент. Це є одна з точок нашої історичної місії. І доти мусимо стояти на цій позиції, доки не дійдемо до своєї мети, якою є Українська Незалежна Держава.

ДО ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА НА ЕМІҐРАЦІЇ

Кілька десятиліть тому, в добу тяжких переслідувань українського слова в Російській імперії, з'єднані зусилля українського громадянства з усіх земель нашої Батьківщини заснуванням Наукового Товариства ім. Шевченка створили підвалини широкої наукової і видавничої праці на користь нашої культури. Одним із найважливіших засобів, що забезпечували можливість розвитку справжньої наукової роботи, була Бібліотека Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, яка виросла з пожертв українських громадян.

Ця бібліотека поряд із організованою в роки відновлення власної Держави Всенародною Бібліотекою в Києві (пізніше Бібліотекою Української Академії Наук) становила велику скарбницю української науки. Нині ці бібліотеки є в руках окупанта, який не дає українським ученим творити справжні цінності для свого народу. Лише праця українських науковців на еміграції може далі приносити нові здобутки, якими колись скористається вся Україна. Але на перешкоді цій праці стоїть брак бібліотек, які давали б поважну основу для діяльности наших учених, і так обтяжених важкою боротьбою за кусок хліба на чужині. Заснування Дому НТШ в Сарселі й створення невеликої ще, але доброї бібліотеки в ньому дає надію, що за підтримкою громадянства може постати солідна бібліотека для потреб нашого розгортання вільної української науки в Европі.

Тому Президія НТШ звертається до Українського Громадянства з проханням підтримувати одночасно бібліотеки наших Відділів, надсилати книжки й періодики різного змісту і різних років видання до бібліотеки Централі НТШ в Сарселі. Кожен, що зробить хоч невелику пожертву, спричиниться до збільшення Бібліотеки і цим допоможе українським науковцям у їхній нелегкій сьогодні роботі. Пам'ятайте, що, надсилаючи хоч одну книжку до Бібліотеки НТШ, Ви активно сприяєте творенню національних цінностей.

Книжки й газети просимо надсилати на адресу: Проф. д-р З. Кузеля, 27, рує дес Баувес, Сарселес, С. ет. О, Франсе.

Нові Книжки

„КЛЮБ ПРИЯТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ" в Канаді випустив з друку 8-му книжку, а саме: Рекс Біч: „ЗАЛІЗНИЙ ШЛЯХ", повість з піонерського життя на Алясці. Переклад з англійської на українську мову. Двобарвна обкладинка М. Левицького. 128 стор. Ціна $1.25.

У цій книжці англійський письменник майстерно змальовує боротьбу людини з природою та її змагання для цивілізації, для добра майбутніх поколінь. Прекрасні, сильні постаті серед небезпек, гуркоту льодовиків, боротьби за існування, а при тому ніжне кохання дівчини захоплюють читача, що з напруженням слідкує за розвитком подій у повісті .

„КЛЮБ ПРИЯТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ" випускає річно 8 до 12 книжок українських і чужих письменників. Поодинокі книжки коштують в продажу від 1 до 2 доляри, а річна передплата значно дешевша, бо лише $9.50 в Канаді й ЗДА. В Австралії й Англії 4 фунти, в інших країнах $10.

Адреса КПУК: Україніян Бук Клуб, ЛТД. 831½ Мейн Стріт, Вінніпеґ, Канада.

ДОСВІД СОЦІЯЛІЗМУ В АНГЛІЇ

(Закінчення зі сторони 2)

Альбіона. На це з тривогою вказувала не лише опозиційна преса, а й самі лейбористи. Але перша вказувала при цьому джерело — соціялістичні форми господарства. Другі ж не могли цього вказувати і обмежувалися пісним моралізуванням, яке суспільству нічого не давало. Бо секрету впровадження соціялістичних методів господарства, не збільшуючи водночас апарат, — ще поки ніхто не знайшов.

Очевидна річ, що факт надмірного збільшення апарату не був би ще такий страшний коли б соціялізм водночас і поруч з цим ніс бодай подвоєння видайности праці — людей і машин, отже, таким чином, зменшував тривалість робочого дня, при збереженні рівня реальної заплати. Та цього в Англії за лейбористів не було, бо й взагалі підвищення видатности не пов'язане спеціяльно з соціялізмом. Воно залежить виключно від поступу науки і техніки, від дальшої появи різних промислово-технічних винаходів. Поготів: щодо цього капіталістична система, здається, таки має ширші перспективи, бо в ній діє такий потужний чинник як конкуренція й приватна ініціятива.

В. Солонець

ВІСТІ З УКРАЇНИ

І... НАЦІОНАЛІЗМ

В ювілейній жовтневій промові Гречуха не пропустив видимо найбільш актуального питання при сучасному „будівництві комунізму". Він його з'ясував так:

„Разом з усіма совєтськими соціялістичними націями, під благотворним впливом найбільш передової в світі російської культури видатних успіхів у розвитку соціялістичної змістом, національної формою культури добилась українська соціялістична нація. Постанови ЦК ВКП(б) з ідеологічних питань, а також... справедлива критика газетою „Правда" недоліків у ідеологічній роботі на Україні, були великою допомогою... На основі широко розгорнутої критики і самокритики працівники літератури і мистецтва підвищать пильність, посилять боротьбу з усякого роду ворожими соціялістичній культурі вилазками і в першу чергу з рецидивами українського буржуазного націоналізму, дадуть нашому народові нові глибоко ідейні і високохудожні твори, гідні великої сталінської епохи".

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЗУАДКомітету

Переселення.

На зборах представників добровільних допомогових організацій, які відбулись у Вашингтоні дня 10 січня 1952 р. у присутності представників Ді Пі Комісії, Департаменту Злучених Держав для Втікачів і Служби здоров'я та в яких від ЗУАДК взяв участь д-р В. Галан — голова Ді Пі Комісії подав до відома, що всі візи, які приділено для Ді Пі Комісії, вже використано та — що більше — забракло ще 3,500 віз для тих скитальців, які вже перейшли провірку (скрінінґ).

Точну статистику проголосить Ді П. Комісія у найближчому часі. Комішенер Розенфілд, який саме повернувся з поїздки в Европу, заявив, що для справедливости треба б було приділити візи і тим 3,500 скитальцям, яких узнано здібними і гідними переселитись до ЗДА, але для яких не стало віз. Він підкреслив, що — всупереч існуючим переконанням, ніби би тепер приїжджали зі скитальщини найслабші люди — він переконався з різних джерел, що така думка не відповідає дійсності і що особи, які приїжджають тепер, зовсім не уступають під здоровним оглядом першим скитальським іміґрантам, а навіть перевищають їх.

Комішенер Розенфілд подав практичну розв'язку питання переселення цих 3,500 скитальців. Він запропонував Конґресові ЗДА перевести ухвалу, силою якої можна було б використати тих 5,000 вже виданих віз, яких з різних причин не можна було і не можна буде використати, чи — іншими словами — використати візи тих осіб, які з різних причин не зможуть переселитись до ЗДА. (Для вияснення подаємо, що причиною невикористання візи могла бути відмова апліканта від виїзду до ЗДА, або його хвороба, чи смерть і в тих випадках віза пропадає). Йде теж про те, щоб Допомогові Організації підтримали цю акцію. Можна мати надію, що теж і тих 3,500 осіб, яким не пощастило отримати візи, хоч і мають усі дані на переселення до ЗДА, отримають таки змогу переїхати до нашої країни. Для того потрібно, щоб наша громада тісно співділа із своєю Допомоговою Організацією — із ЗУАДКомітетом, бо між тими 3,500 особами теж велика кількість українських скитальців. В усіх справах затримки переселення, відкинення, чи неодержання віз просимо звертатись до бюра ЗУАДК на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILA. 5, PA.

Всіх аплікантів в Европі просимо держати тісний і безперервний зв'язок з нашим Представництвом у Мюнхені.

Закінчення праці ІРО

Подаємо до відома нашим громадянам, що ІРО — Міжнародня Організація Збігців закінчує свою діяльність. Всі Допомогові Організації будуть тепер залишені на власні сили, і вестимуть працю самостійно без ніякої допомоги. Це вимагатиме від ЗУАДКом. значніших фондів, які повинна зложити українська громада у ЗДА. Вияснюємо при цьому, що переїзд до ЗДА для тих скитальців, які вже мають візи, забезпечений і його припильнує нова організація, яка недавно уконституувалась у Брюселі.

Допомогова збірка

Пригадуємо всім збірщикам пожертв на допомогові цілі, що всі збірки треба переслати до ЗУАДК в цілості, щоб можна було проголосити списки жертводавців у пресі. Дійшло до відома Екзекутиви ЗУАДК, що в деяких громадах затримують зібрані на допомогову ціль гроші і вживають їх на інші цілі. Звертаємось із закликом до всіх відділів і збірщиків, щоб негайно переслали зібрані фонди до Централі ЗУАДК, на вище подану адресу.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОФАЛО, Н. Й.

Створено Т-во Прихильників УНРади

Дня 23 грудня 1951 року відбулися в Бофало основуючі збори „Товариства Сприяння Українській Національній Раді". Інформаційну доповідь про ціль і завдання Товариства виголосив Ілля Демиденко з Рочестеру. Микола Білок зложив звіт з діяльности Ініціятивного Комітету „Товариства Сприяння УНРаді".

Принято статут і вибрано Управу в складі: Маркіян Чорнокозинський — голова, Євген Перейма — заступник голови, Іван Козацький — секретар, Микола Білок — касієр, Валєрія Будна — член Управи. Контрольна Комісія: Захар Івасишин, Микола Жилавський.

Товариство начисляє тепер 40 членів. **Е. П.**

НЮ ЙОРК, Н. Й.

25-ліття літературної праці Людмили Івченко

Дня 7 грудня м. р. в Літературно Мистецькім Клюбі в Ню Йорку відбувся 25-літній ювілей літературної діяльности п-ні Людмили Івченко. З цеї нагоди авторка прочитала 2 дії із своєї останньої п'єси „Приїхали до Америки".

По прочитанні згаданої п'єси письменник В. Чапленко говорив про діяльність письменниці, зазначуючи, що її перше оповідання „Кулька" явилось в 1926 році, отже 25 років тому, в кооперативному журналі „Нова Громада", де секретарем редакції був Григорій Косинка. Пізніше друкувалася в „Червоному Шляху", і в „Глобусі". Письменниця брала участь у літературних вечорах, що їх влаштовувала в 20-х роках бібліотека ВУАН, де різні напрямки літератури — офіційні і неофіційні — мали ще змогу одверто дискутувати і сперечатись. Перекладала з французької мови твори таких письменників, як Золя, Вольтер, Дюамель, Бальзак, Мопасан. Любила писати пародії ще тоді: на неоклясиків, на групу „Музагет" яку вона назвала „Музо, геть" і яку довго ще жартом так і називали.

Професор С. Литвиненко, вітаючи ювілятку як голова Літ. Мист. Клюбу, відкрив „Бюст" ювілятки, що він його виконав на замовлення головної Управи Жіночого Об'єднання, головою якого є ювілятка. Одночасно попросив присутніх, перейти до другої залі та засісти при столах до приготованої жінками з ОУЖ перекуски.

Підписана повітала ювілятку від „Жіночого Об'єднання", а передаючи їй квіти пригадала, що ювілятка обходить 25-ліття не тільки своєї письменницької, але теж і громадської праці.

Промовці, які забирали слово згадували про різні ділянки громадської і літературної праці Ювілятки: П-ні Донцова говорила про її роботу в Українському Червоному Хресті, поки німці не розв'язали його, як нелегальний; п. Тищенко про її повість для дітей з індуського життя, яка загинула під час воєнних пертурбацій; п. Коровицький про її діяльність в ОПДЛ — для розвитку дитячої літератури; пані Нагірна і Домбчевська згадували спільну працю в ОУЖ на еміграції, в Німеччині, і підкреслювали, як завжди легко можна було працювати з Ювіляткою; п-ні Г. Лащенко згадувала з'їзди „МУР'у", особливо з'їзд присвячений драматургії, що відбувся в Майнц Кастелі, де Ювілятка читала свою п'єсу „Домаха", яку пізніше виставляв театр Блавацького з великим успіхом по таборах ДП, куди тільки заїздив театр; проф. В. Січинський підкреслив рису, яку так рідко можна зустріти на еміграції, а саме чисте почуття соборности у Ювілятки, яка ніколи не дивилась на дану людину, чи це східняк, чи західняк, а тільки з погляду його праці для української справи; п-ні М. Демидчукова говорила про працю серед жіноцтва і про потребу консолідації діяльности всіх жіночих організацій і бажала Ювілятці успіху в цьому напрямі; інж. Білик як голова ЦПУЕ на еміграції згадував про діяльність Ювілятки в ОУЖ в Німеччині; п. Іван Керницький висловився про ювілятку з гумором, як конкурентку в ділянці сатиричних фейлетонів, що ввесь час з'являлися і тепер з'являються в журналах і газетах; п. Василь Авраменко, спеціяльно прилетів з Торонта, щоб віддати шану Ювілятці, яку він пам'ятає ще молодою дівчиною, як була в Інституті Лисенка, саме тоді, як він вступав до нього; від Об'єднаного Комітету міста Ню Йорку говорив адв. М. Гаврилко, висловлюючи побажання, щоб відносини між старою і новою еміграцією в Ню Йорку були „легкими", а поміч від жіноцтва і надалі щира, як це досі було; особливо зворушила всіх промова скульптора Черешньовського, що в 1948 році перейшов з відділів УПА до Німеччини та який порівняв мистецьку творчість до „гілі", перещепленої до чужого дерева, яка проте дає овочі, так само і українські мистці на еміграції повинні творити далі на користь своєї Батьківщини.

Тост-майстром цього вечора був проф. С. Литвиненко, який проводив надзвичайно вміло та дотепно, що створило серед 50 присутніх дуже сердечну та дружню атмосферу.

При кінці Ювілятка, п-ні Людмила Івченко, подякувала присутнім за таку несподіванку, та за щире і сердечне відношення до неї з нагоди її 25-літнього ювілею. З цеї нагоди головна Управа Жіночого Об'єднання зложила пожертву в сумі $75, а шановна Ювілятка $25, так що разом передано до УККомітету $100.

Стефанія Галичин

ФРЕКВИЛ, ПА.

Окружні збори відділів УНСоюзу.

Наша округа обіймає 24 Відділи У Н. Союзу. Щоб оживити організаційну та народну працю скликано на день 28 жовтня Окружні збори, які відбулися у Фреквил, Па. Наради відчинив п. Дмитро Капітула, предсідник Головної Контрольної Комісії УНСоюзу, пояснивши ціль зборів. Секретар І. Чепа відчитав протокол з минулих зборів, який прийнято одноголосно. Відтак покликувано представників відділів, яких було 27 та які заступали 13 відділів, а 11 відділів не вислали своїх відпоручників. Потім п. Д. Капітула говорив про те, як представляється справа приєднування нових членів в окрузі, заохочуючи приявних до більшої активности.

Ширший звіт про діяльність та завдання УНСоюзу під теперішню пору виголосив головний касієр УН Союзу, п. Роман Слободян, звертаючи окрему увагу на ті відділи, які не приєднують нових членів, хоча самі добре знають, як багато добра зробила наша організація та „Свобода" для усіх нас в Америці та для української справи. Згадавши за видавництва в англійській мові, себто книжки про Україну, побільшення „Свободи", „Віклі" та Літературний Тижневик, який незабаром почне виходити, промовець зупинився також і на солідній фінансовій базі УНСоюзу та на його допомозі ЗУАД Комітетові та УККомітетові з боку самої централі та відділів і усього членства. Згадав і про прихильне відношення новоприбулих до УН Союзу, які вступають громадно до нього, розуміючи його щиру і добру працю для України.

Між присутніми був один український греко-катол. священик, який забрав слово і заявив, що чув багато доброго про УНСоюз ще в старім краю і на еміграції й радий, що може тепер тут, на американській землі, побажати сам Союзові якнайкращого дальшого розвою. Секретар І. Чепа згадав, як багато є ще таких несвідомих, що бояться навіть того, що Союз це „українська" організація.

Потім приступлено до вибору нового Окружного Уряду. Через аклямацію затверджено надалі старий уряд: Дмитро Капітула, предсідник, Онуфрій Косцюк, касієр, Іван Чепа, секретар. Заст. предсідника: Василь Найдух. До Дорадчого тіла вибрано тут роджених і недавно прибулих для допомоги у влаштовуванні Союзових імпрез та в приєднуванні молоді до Союзу. Вибрані: Іван Височанський, Іван Вовк і Воргач. Рішено, що наступні збори мають відбутися в квітні 1952 року, які скличе п. Капітула.

Іван Чепа, секретар.

БОСТОН, МАСС.

Листопадове свято.

Бостонська громада теж і цього року відсвяткувала річницю нашого історичного Листопадового Зриву. Свято відбулося 16-го грудня, місцевий парох о. Е. Королишин відправив Службу Божу і на кінець жалібну панахиду, при тім виголосивши відповідну промову та закликаючи приявних до праці для визволення нашої нещасної Батьківщини — України. На його заклик приявні громадяни зложили відповідну суму на допомогу визвольній боротьбі. Гроші вислано до Конгресового Комітету

О год. 4-ій пополудні відбувся в церковній залі святочний концерт. На жаль, на концерт не прийшли всі громадно, як повинно бути. Прийшли щирі і свідомі громадяни та відсвяткували по змозі своїх сил. Свято відкрив вступним словом гром. М. Давискиба. Опісля хор церкви Пресв. Тройці, під проводом о. Е. Королишина, проспівав „За тебе Україно" — слова В. Щурата, муз. С. Людкевича; „Живи Україно", слова о. Олеся, муз. М. Гайворонського та „Ой там на горі женці жнуть", — муз. О. Кошиця. Довшу святочну промову виголосив наш новоприбулий громадянин Бачмага. Маленькі школярки: Ліда Берегулька і Мирослава Гуменюк проспівали дві пісні, як рівнож виголосили деклямації про Листопадові Дні. Своїми милими діточими голосами схвилювали до сліз приявних громадян. Довшу деклямацію: „Українська Доля" — виголосив наш старий віком, але молодий духом знаменитий декляматор, Антін Івашко. Наша молода співачка, панна Люба Королишин, відспівала сольо дві пісні... при акомпаніяменті о. Е. Королишина. Всі точки програми були виконані гарно, по-святочному, защо приявні не жалували оплесків. На кінець хор проспівав в'язанку Січових пісень, а секретар місцевого відділу УККомітету пригадав про потреби і пожертви для Конгресового Комітету. Свято закінчено відспіванням нашого гимну Ще не вмерла Україна.

М. Давискиба.

ДО КОЛИШНІХ СТИПЕНДІЯТІВ КоДУС-у

Комісія Допомоги Українському Студентству тільки за час своєї діяльности в Баварії підтримала стипендіями 1262 наших студентів. Багато з цих стипендіянтів закінчили вже свої студії дипломами. Чимало з них виїхали за океан. Вони або влаштувалися на працю, або нострифікують свої дипломи. Але й в Европі, і за океаном є ще велике число наших студентів, які закінчують свої студії. Для цього конче їм потрібна допомога нашого громадянства.

Шукаючи нових джерел прибутків, потрібних для продовження своєї праці, Комісія Допомоги Українському Студентству змушена приділяти особливу увагу поверненню даних раніше стипендій, щоб цими грішми підтримати і нових студентів.

У цій справі КоДУС вже не раз звертався в пресі до своїх колишніх стипендіятів із проханням відповідними ратами сплачувати заборгованість. На жаль, на це звернення досі відгукнулася лише невелика частина колишніх студентів. Вони або сплатили борг, або сплачують його ратами. Переважна більшість одначе не дала ніякої відповіді.

Час і конечність далі давати допомогу змушують нас іще раз просити наших колишніх стипендіятів повернути нам заборгованість і таким чином уможливити нам дальшу працю та допомогти між іншим старшим студентам завершити їхні студії.

Комісія чекає на відповіді. Інакше оголосимо в пресі імена наших боржників.

Гроші просимо пересилати в Америці на ім'я проф. д-ра К. Кисілевського: 216 Е. Парквей (Істерн Парквей) Ірвінґтон, Н. Й., У. С. А, в Канаді на адресу проф. д-ра Є. Вертипороха: 237 Брунсвік Аве, Торонто 4, Онт., в Австралії на ім'я інж. П. Демидюка: 44 МКҐреґор Стріт, Е. Мальверн, Мельбурн Вік., або безпосередньо поштовим переказом на ім'я проф. д-ра З. Кузелі: 27, рue дес Баувес, Сарселес (С. ет О.) Франсе.

Президія Централі КоДУС-у

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ТИМКО МЕЛЕЩУК, довголітній член Тов. „Дністер", від. 361 У. Н. Союзу в Ню Йорку, помер 8. січня 1952 р. в 81. році життя. Покійний завжди був активним на громадському полі і до останніх хвилин свого життя цікавився громадськими справами. Його постать була дуже популярна серед українських мешканців Ню Йорку давнішої іміґрації завдяки його товариській вдачі й гуморові та сатиричним віршам на прояви громадсько - політичного життя. Багато з тих віршів друкувалися, інші кружляли в усній передачі. Похорон відбувся 11. січня 1952 р. — В. Н. П.!

В. Барагура, секр.

ТЕКЛЯ ЗАЯЦЬ, членкиня від. 147 У. Н. Союзу в Алентавн, Па., померла 28. грудня 1951 р. у 56. році життя. Покійна уродилася в селі Черихів, пов. Тернопіль, Україна. До Союзу вступила в 1922 р. Полишила в смутку мужа Івана, дві сестри Марію і Анну, сина Михайла, дочку Надію і 3 внуки. Ціла родина є членами УНС. Похорон відбувся 1. січня 1952 року з похоронного заведения до укр. прав. церкви при участи родини, знайомих і членів У. Н. Союзу. Поховано її на укр. прав. цвинтарі на Фулертон, Па. — В. Їй П.!

І. Федорак, секр.

ТАРЗАН, ч. 2750. Присуд.

„Ми шукаємо Роберта Варрика і двох жінок з нашого товариства".

„Ви прийшли, як і інші приходили — обвинувачував суворо Сутен. Ви хочете забрати Око Рао, батька діямантів!".

„Рада Тринадцяти вирішить час і спосіб вашої смерти" — присудив гостро Сутен. — „Отаму, забери їх звідсіля".

„В цій скрині містяться діяманти" — прошепотів Хірам. — „То що з того?" — застогнав Волф. — „Пам'ятай, що ми по це сюди зайшли" — Хірам.